

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ สัจธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้ธรรมใจ พยายามชวนขวายค้นคว้าแสวงหานะ ทั้งๆ ที่สร้างบุญบารมีมาเต็มหัวใจนะ คำว่า “เต็มหัวใจ” มันพร้อม แต่ความพร้อมนั้นมันก็ต้องมาฝึกมาฝน มาประพฤติปฏิบัติให้มันเกิดขึ้นได้จริงใจ

เวลาเราฟังพวกที่บอกว่าไม่ต้องทำอะไรเลย มันมีอยู่แล้วๆ

มันเป็นไปไม่ได้หรอก แม้แต่พระพุทธเจ้ายังต้องมาชวนขวาย แล้วความเข้าใจๆ ใจว่า คนเราด้วยความเข้าใจว่า คนเราถ้ามันจะตรัสรู้ มันจะตรัสรู้ด้วยมนุษย์ของเรา ก็อดนอนผ่อนอาหาร ทำทุกอย่าง ทำทุกอย่าง ทำทุกอย่างเลย ทรมานร่างกายจนขนหลุดหมดเลยนะ ให้มันสิ้นกิเลสๆ มันก็ไม่ใช่

เวลาถึงที่สุดแล้ว บุญเพนิวาสนุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ เวลามันสำเร็จ มันสำเร็จในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันสำเร็จขึ้นมามันมีที่ไปที่ไป

เวลามีที่ไปที่ไป เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว ท่านรู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย พระอรหันต์แสนกัปๆ ทั้งนั้นนะ มีบุญญาธิการมาขนาดนั้นมันยังทุกข์ยังยากขนาดนั้น แล้วอย่างพวกเรามันจะทำอย่างไร

ถ้ามันทำจริงทำจังขึ้นมา เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านถึงพยายามจะพูดให้เราเข้าใจได้ เข้าใจได้

เวลาศีล สมาธิ ปัญญา ขณิกสมาธิ อุปปาสมาธิ อัปปนาสมาธิ เขาบอกว่ามันไม่มีอยู่ในพระไตรปิฎก มันไม่มีอยู่ที่นั่น ไม่มีอยู่ที่นี้ เกียงงอนไปหมดเลย

มันจะมีอยู่ในพระไตรปิฎก อยู่ในพระไตรปิฎกนั้นเป็นตัวอักษรภาษาบาลี บาลีสันสกฤต แล้วเวลาแปลเป็นภาษาไทย พอแปลเป็นภาษาไทย ศึกษาแล้วก็คิดว่ารู้จัก แล้วคิดว่ารู้ เวลาปฏิบัติขึ้นมาไม่รู้อะไรเลย

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านบอกให้วางไว้ ผีกัดให้เป็นจริงขึ้นมาจากเรา ผีกัดให้มันเป็นจริงขึ้นมาจากเรา สติก็เป็นสติจริงๆ

คนที่มีสติ มีสมาธิ เขาเหยียด เขาคู้ เขาเดินของเขาด้วยความมีสติสัมปชัญญะ ใจของเราเป็นนักบวชขึ้นมา วิ่งกัน ทำอะไรหลุดไปหมดเลย มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร

เวลามันเป็นจริงๆ มันเป็นจริงขึ้นมาจากหัวใจฉันนั้น ถ้ามันเป็นจริงจากหัวใจฉันนั้น มันแสดงออกมาพฤติกรรมอันนั้น ถ้าเป็นความจริงๆ เห็นไหม

เวลาสมัยพุทธกาลนะ หมอชีวก หมอชีวกผ่าตัดสมองได้แล้ว เวลาผ่าตัดสมอง อยู่ในพระไตรปิฎก เวลาผ่าตัดสมองนะ เป็นโรคผีในสมอง หมอชีวกไปดูแล้ว บอก สัญญาเลยว่านอนติดเตียงอย่างนี้ ๗ เดือนได้ไหม บอกได้ พอบอกได้ขึ้นมา เวลาผ่าเขาไม่พลิกเง เขามัดไว้ ๗ วัน มันยังทนไม่ไหวเลย พอ ๗ วันทนไม่ไหว เขาก็มาแก้เชือกให้แล้วพลิกกลับมา

เวลาคนไข้หายแล้วนะ เขากถามหมอชีวกว่าทำไมทำอย่างนั้น บอกมันเป็นไปไม่ได้หรอกที่จะอยู่ ๗ เดือน แต่ต้องบอกมันไว้ก่อนเยอะๆ ให้มันทนเอา พอ ๗ วันมันก็จะตายอยู่แล้ว ก็พลิกกลับมา พลิกกลับมาที่ละข้าง

เราจะบอกว่า สิ่งที่ยึดมั่นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแก็กิเลส เวลาโรคภัยไข้เจ็บขึ้นมามันเป็นแบบว่าผู้ที่มีความสามารถพิเศษ นี่มีความสามารถพิเศษ ในปัจจุบันนี้โลกเจริญๆ โลกเจริญ ทางการศึกษาใดๆ ใครก็รักษาได้ เพราะอะไร เพราะว่าการศึกษามันเจริญไข้ไหม เจริญขึ้นมาแล้วรักษา รักษาที่ไหน รักษาหัวใจของคน รักษาร่างกายของคนไง เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็ไปหาหมอๆ ใจ

แล้วเวลาการศึกษามันเจริญขึ้นมา เมื่อก่อนนะ ไม่มีใครว่าหรือว่าเจ็บป่วยทางจิต พอมันเจ็บป่วยทางจิตขึ้นมา เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา มันป่วยทางร่างกายและจิตใจ เห็นไหม

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยมันเป็นเรื่องโรคกรรม โรคกรรมมีเยอะแยะไปหมดเลยนะ จะเข้าอุโมงค์ไหนอย่างไรหาไม่เจอหรอก มันโรคเวรโรคกรรม

แล้วโรคอุปาทาน มันคิดจนมันเป็น

แล้วก็โรคชราคร่ำคร่าตามธรรมชาติของมัน เป็นสัจจะความจริงของมัน เห็นไหม

ฉะนั้น เราเกิดมา เราเกิดมาแล้ว เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา มีกายกับใจๆ ใจ แต่โรคที่สำคัญที่สุด โรคกิเลส โรคกิเลส ความน้อยเนื้อต่ำใจ ความทุกข์ความยากต่างๆ โรคกิเลสทั้งนั้นนะ

แล้วจิตแพทย์ทางวิทยาศาสตร์จะมาวิเคราะห์วิจัยไป ต่อไปเลยว่านิพพานคืออะไรเลยนะ มันเลยเตรียมพร้อมนิพพานใส่พานเลย แล้วบอกว่าใครทำศึกษาอย่างนี้แล้วจะเป็นพระอรหันต์ สิ้นกิเลสไปเป็นพระนิพพาน มันจะศึกษาอย่างนั้นนะ แต่ไม่มีอยู่จริงหรอก มันไม่มีอยู่จริงเพราะอะไร

ไม่มีอยู่จริงเพราะเป็นทฤษฎี เป็นการศึกษา ศึกษาค้นคว้าขึ้นมาเป็นทางวิชาการ ถ้ามันเป็นอยู่จริงๆ ครูบาอาจารย์ของเราถ้าเป็นอยู่จริง เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา มันทุกข์ยากแสนเชื่อง

เวลาทุกข์ยากแสนเชื่องนะ เวลาทำสมาธิได้มันมีความสุขบรรจบบเข้ามา เออ! สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบบรรจบบมีความสุขอยู่แล้ว มีความสุขทั้งๆ ที่มีกิเลสเต็มหัวใจนั้นนะ

กิเลสเต็มหัวใจ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ กิเลสเต็มหัวใจเลย แต่มันมีความสุขเลย ความสุขเพราะอะไร ความสุขเพราะถ้ามีสัมมาสมาธิ

แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดให้วิปัสสนาๆ ใจวิปัสสนา การรู้แจ้งในจิตใจของตนใจ

การศึกษาของแพทย์ใจ ศึกษา ศึกษาเพื่อรักษาคนอื่นใจ จิตแพทย์ศึกษามา ศึกษา นิพพานก็คือนิพพานใจ

นี่ก็เหมือนกันนะ เวลาจิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา วิปัสสนา เห็นไหม ธรรมโอสธฯ สิ่ง
ที่ธรรมโอสธฯ รู้แจ้งในใจของตน มันจะชำระเข้าไปในใจของตน วิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาการ
รู้แจ้งในใจของตน ถ้าปัญญาการรู้แจ้งในใจของตนมันเกิดมาจากไหน เกิดจากการกระทำของ
ตน ถ้าเกิดจากการกระทำของตน โดยการแนะนำของใคร โดยการแนะนำของครูบาอาจารย์ของ
เรา โดยการชี้แนะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ แล้วเราก็ศึกษาธรรมวินัยมาว่า กูรู้ กู
แน่ กูเก่ง...เก่งก็ตายหมดนะ

มันแน่นเกินไปไหน ถ้ามีอำนาจวาสนาๆ เห็นไหม ทุกข์กาย ทุกข์ใจ พวกเราเรื่องของ
ร่างกายปัจจัยเครื่องอาศัยไป ปากกัดตีนถีบหามาเพื่อดำรงชีพ สิ่งที่มีความจำเป็นที่สุดคือปัจจัย
เครื่องอาศัย มนุษย์ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีพ ฉะนั้น ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้ามันสอดคล้องกัน ไม่มีขัดไม่มีแย้งหรอก

กำเนิด ๔ ในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ แล้วกำเนิดแล้วสิ่งมีชีวิตต้องการ
อาหาร ชั้นพรหม ผัสสาหาร ชั้นเทวดา วิญญานาหาร สัตว์มนุษย์กวางพิการอาหาร เวลาโลกทัศน์
นี่ไง มโนสัญเจตนาหาร

เจตนาเป็นอาหารด้วยหรือ

เพราะมันเข้าไปไง เวลาสิ้นกิเลสไปแล้ว สิ้นกิเลสไปแล้วเป็นพระอรหันต์ แล้วพระอรหันต์
จะสืบต่อกับโลกอย่างไร มันมีที่มาที่ไปนะ นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แต่
เราไม่ได้หรอก เราก็แปลเป็นวิทยาศาสตร์ วิญญานาหาร ผัสสาหาร ผัสสะก็ผัสสะเรานี่ไง

มันไม่ได้เกิดในภพในชาติใดมันไม่รู้จักรอก ถ้ามันยังไม่เป็นจริงขึ้นมามันจะรู้ได้อย่างไร
มันรู้ไม่ได้ นี่ไง ศึกษา มา ศึกษาแล้วก็แล้วแต่ ใครจะขยายความดีความได้ดูภาวะสูงต่ำมาก
น้อยแค่ไหน ถ้าดูภาวะสูงต่ำมากขนาดไหนมันก็ตีความอย่างนั้นนะ แล้วตีความแล้วก็ยึดว่า
ถูกต้องตามพระไตรปิฎกนะ ของมึงถูก ของกูผิดนะ

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเสีย

ในมหายานเขาให้แสดงธรรม เขาลุกขึ้นยืนแล้วเ้มปาก แล้วนั่งลงเลย

สมมุติทั้งนั้น นี่กิริยาทั้งนั้น ความจริงไม่มี เวลาจิตสงบขึ้นมาแล้วมันมหัศจรรย์ในจิตของมันนะ เวลามันเกิดปัญญาๆ นี่ไง ความจริงมันอยู่ที่นี่

ศึกษามาเป็นภาคปริยัติ ปริยัติเพื่อปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริง คนที่มีวิฤติภาวะมากน้อยแค่ไหน ถ้ามากน้อยแค่ไหน มันพุดออกมาทั้งหมดนะ

หลวงตาท่านบอก เวลาท่านไปไหนท่านฟังเทศน์ ถ้าใครมีวิฤติภาวะ พอดพุดออกมานะ ธรรม ถ้าคนมีคุณธรรมในหัวใจนะ จะปิดจะมั้นอย่างไรมันก็ออกมา เพราะมันพุดโดยธรรมดา ใจ ธรรมดาพุดโดยความรู้จริงใจ ใจคนที่เขาจริงใจ ไซ้

ใช้อย่างเราไม่มีความรู้อะไรเลย ปีนบันได ปีนก้อนเมฆแล้วนิพพานๆ

เขาไม่เชื่อมึงหรอก ใครจะไปเชื่อมึง นี้อยู่ในพระไตรปิฎกอยู่แล้ว ถ้าเป็นความจริงๆ ขึ้นมา นิพพาน ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ

คนที่มีคุณธรรมนะ ดูลี เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เวลาگذณญกตเวที เวลาเคารพใน ธรรมและวินัย หลวงตาท่านพุดประจำว่า หลวงปู่มันนะ แม้แต่เวลาท่านจะนั่ง มีตัวอักษร ท่าน ไม่ยอมนั่งเลย ท่านต้องยกไว้บนหิ้ง ท่านเชิดชูบูชาขนาดนั้น ทั้งๆ ที่เป็นอักษรเฉยๆ นะ ยังไม่ได้ เขียนเป็นธรรมะเลย ยังไม่ได้ผสมอักษรเป็นธรรมะ ท่านบอกมันสี่ธรรมะได้

ความสี่ธรรมะ คนที่ใจเป็นธรรมนะ ด้วยเคารพ ด้วยบูชา นะ หัวใจ แหม! มันสุดยอด ครู บาอาจารย์ของเรา นะ ท่านเคารพพ่อแม่ครูจารย์ของท่านด้วยชีวิต

นี่ไง เวลาพระอานนท์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเจอช้างตกมัน นี่ไล่ ออกมา เทวทัตไล่ออกมาจะให้ฆ่าพระพุทธเจ้า พระอานนท์พรวดไปเลย บังไว้ก่อนเลย

“อานนท์ ไม่ใช่เรื่องของเธอ นี่มันเรื่องของเรานะ”

ท่านแผ่เมตตา ช้างหยุดหมดนะ ท่านสละชีวิตเลย

ครูบาอาจารย์นะ เวลาถ้ามันเป็นจริงๆ มันเป็นจริงในใจอันนั้น ถ้าเป็นจริงในใจอันนั้นนะ ถ้าใจมันลงแล้ว ไม่มีสิ่งใดหรอกที่จะมากีดขวาง มาเป็นการโต้แย้งได้ ไม่มี เป็นไปไม่ได้

เว้นไว้แต่เขาจะล่อน ปลิ้นปล้อน หลอกหลวง ใส่ไคล้ ยุให้รำ ตำให้รำ ให้มันแตกหักกันไป แต่เป็นไปไม่ได้หรอก

เวลาหลวงตาท่านพูดไป โครงการช่วยชาติฯ เห็นไหม ถ้าจะตัดคอ มันก็แค่ไปมีดผ่านเข้าไปในเนื้อ ในกระดูกเท่านั้น มันทำลายกรรมอันนั้นไม่ได้ มันทำลายความรู้สึกที่เป็นกรรมไม่ได้

สิ่งที่เป็นกรรมมันก็คือกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบกรรมๆ กราบสังกรรมที่ในใจของท่านสัมผัส สิ่งสัมผัสได้คือความรู้สึก คือใจของคนเท่านั้น สิ่งที่เป็นจิตวิญญาณเท่านั้นถึงสัมผัสธรรมได้

ผัสสะๆ ที่มึงว่าอยู่นั่นละ ผัสสะอะไรของมึง

ถ้าผัสสะๆ ขึ้นมา สติมันก็คือสติอันอบน้อม ถ้ามีสมาธิขึ้นมามีความสุข มีความเคารพบูชา ถ้าเกิดมีสังกรรมขึ้นมา บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันเคารพบูชาอะไร เพราะอะไร แลกมาด้วยชีวิต

เวลาเราตราตรำขนาดไหน แล้วคนที่เป็นกรรมในหัวใจมันจะต้องตราตรำมาอย่างนี้ มันตราตรำมาอย่างนี้จนกว่ามันมีคุณธรรมผุดขึ้นมากลางหัวใจแต่ละภพ แต่ละชาติ แต่ละชั้น แต่ละตอน มันทำมาอย่างนี้ นี่ถ้ามันเป็นกรรม มันเป็นกรรมอย่างนั้น

มันไม่ได้เป็นกรรมโดยการจดจำ ไม่ได้เป็นกรรมโดยการกดขี่ ไม่ได้เป็นกรรมโดยการเหยียบย่ำทำลาย ไม่มี ไม่มี

กรรมเป็นกรรม อยู่ที่ไหนก็กรรม โลกนี้จะสูญสลายไปมันก็เป็นกรรมอยู่อย่างนั้นละ มันเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ แต่ถ้ามันพยายามจะทำให้มันมี ไม่มีหรอก ไม่มี

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เจ็บไข้ได้ป่วยทางร่างกาย เจ็บไข้ได้ป่วยทางร่างกายก็มีการรักษาทางการแพทย์ ต่อไปนี้ก็เป็นการเจ็บไข้ได้ป่วยทางจิต เวลาจิตเป็นไบโพลาร์ เป็นจิต นี่คืออะไร นี่คือนิเวศนาการเจริญขึ้นมาเรื่อยๆ นะ แล้วมันก็เป็นเรื่องธรรมดา

เวลาคนมีความโลภ ความโกรธ ความหลง ต่อไปจะเป็นโรคหมคนะ แล้วกินยานะ กินยากดความหลง กินยากดความโลภไว้แล้วมันจะไม่โลภ คนไหนโลภมากๆ กินยาเอาไว้มันจะหาย เวลาคนขี้โกรธนี่กินยาเลย เวลามันจะโกรธ กินยาก่อน กินยาแก้แพ้ แพ้โกรธ ต้องกินยาแก้แพ้ ต่อไปทางวิทยาศาสตร์มันก็ต้องหาเหตุหาผลวิเคราะห์วิจัยไป แต่มันก็เป็นเรื่องโลกๆ

นี่ปริยัติ ปฏิบัติ ถ้าความจริงๆ นะ ความจริงมันเกิดจากการกระทำของเรา มันถึงเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันตสิฏฐิโก

เวลาเราทุกข์ เราทุกข์ของเรา เวลาเราสุข เราจะสุขของเรา แล้วเพราะความไม่รู้ถึงได้มาเกิด แต่การเกิดเป็นมนุษย์มันก็มีคุณค่ามากอยู่แล้ว แต่มันก็ยังเกิด เกิดมาแล้วมันทุกข์มันยากขนาดไหน นี่เรารู้ว่ามันทุกข์มันยากนะ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดไป ใจที่ว่าทุกข์ว่ายาก ยังไม่ได้ปฏิบัติอย่าเพิ่งคุย

ใจความทุกข์ความยาก ความทุกข์ความยากประจำธาตุขันธ์ ความทุกข์ความยากประจำชีวิตของเรา เวลาเราเผชิญ นั่งสมาธิภาวนามันทุกข์ยากขนาดไหน เวลากิเลสนะ มันดีดมันดันนะ “มึงจะตายแล้ว คนอื่นเขามีความสุขหมด มึงทุกข์อยู่คนเดียววะ คนอื่นเขามีสมบัติมหาศาลเลย เอ็งมีแต่กิเลสขี้ครอกนะ”

เวลากิเลสมันพูดทำไม มันดัดแข็งดัดขา มันดัดแข็งดัดขา มันยุมันแห่ย์ มันหลอกมันล่อให้เราอยากจะเก่งเหมือนเขาไง อ้อ! เขามีไซ้ไหม ก็ไปแข่งกับเขา เขามีความสุขก็จะไปมีความสุขแข่งกับเขา

แข่งกันโลกๆ แล้วมันจะมีการจ้างการวานได้ เห็นไหม แต่จิตสงบแข่งกันไม่ได้ แล้วไม่มีใครซื้อขายได้ด้วย มันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันตสิฏฐิโก

พ่อแม่รักลูกขนาดไหน ครูบาอาจารย์ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านรักลูกศิษย์ขนาดไหน ทำไมท่านไม่ทำให้มันเป็นขึ้นมานะ เป็นขึ้นมานะ

มีแต่พวกเราเท่านั้นนะ เวลาไปอยู่กับท่านพยายามอยู่ในร่มโพธิ์ร่มไทรใจ ให้นุญบาร์มีของท่านครอบหัวใจเอาไว้ อย่าให้มันคิดมาก อย่าให้มันทุกข์มาก อย่าให้มันเสียใจมาก อย่าให้มันบีบคั้นเรามาก แล้วพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม

เวลามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันก็เป็นจริงเป็นจังในหัวใจอย่างนี้ ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมามันถึงเป็นปัจเจกัตตัง เป็นสันตทิฏฐิโก มันถึงเป็นการฆ่ากิเลสจริงตามหัวใจของสัตว์โลกนี้ ใด ๆ ถ้ามันเป็นจริง มันก็เป็นจริงอย่างนี้

โรคกาย โรคใจ

ร่างกายมันเจ็บซ้ำบอบซ้ำขนาดไหน ให้หัวใจมันสงบระงับ แล้วถ้ามันวิปัสสนาขึ้นมา เป็น ถ้ามันเป็นเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา มันเห็นความมหัสจรรย์ของมันๆ เห็นไหม

เวลาเครื่องมือแพทย์มีราคาแพง เอาไว้รักษาร่างกายนี้ สารเคมีก็เอาไว้รักษาร่างกายนี้
ศีล สมาธิ ปัญญารักษาหัวใจของเรา แล้วเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาในหัวใจของเรา เราทำเพื่อ
หัวใจของเรา มันมีธรรมโอสธไถ

นี่ไง สิ่งที่เราว่ามันเป็นจริงขึ้นมาแล้ว ความโลภ ความโกรธ ความหลงจบไปเลย หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตา ความโลภ ความโกรธ ความหลงไม่มีในหัวใจของท่านเลย แต่เวลาท่านเทศน์ที่ โอ้โฮ! มันพลังออกมา

หลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์มาขนาดไหน เวลาเทศน์ออกมาทุกคนหวาดกลัวไปหมดเลย
เรว่านั่นเป็นความโกรธหรือ หลวงตาเวลาธรรมมันพรั่งพรูออกมาเป็นความโกรธหรือ มันเป็น
สัจจะเป็นความจริง เห็นไหม

ฝนตกฟ้าร้องมันก็ต้องฝนตกฟ้าร้องเป็นเรื่องธรรมดา แต่มันตกมาแล้วมันได้ความชุ่มชื้นชุ่มฉ่ำหรือไม่

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่มันเป็นกรรมมันเข้าใจของมันได้ ถ้ายังเข้าใจไม่ได้ นี่ไง เหมือนกัน

“อ้อ! โทษจริต” เขาว่านะ

โทสจิริมันเฝ้าใจดวงนั้น ถ้าโทสจิริณะ มันโกรธจนพูดไม่เป็น พูดไม่ได้หรอก เอื้อะ!
ปากคอค้างเลยล่ะ มันพูดไม่ได้หรอก

แต่ครูบาอาจารย์เราใส่เปรี้ยว เปรี้ยวนะ ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยสัจจะด้วยความจริง เอวัง